

Utsädesmängd och radavstånd i åkerböna

L7-661

- Högre utsädesmängd ger högst skörd - lägre högst netto.

Fyra utsädesmängder i åkerböna har provats i en riksomfattande försöksserie vilken inleddes 2011. Högst skörd har utsädesmängden med 80 frö/m² gett under 2012, men i sammanställningen av de två första försöksåren har utsädesmängden med 60 frö/m² gett högst skörd. Den lägsta utsädesmängden, 20 frö/m², har inte kunnat hävda sig i avkastning. I försöken har även utsädesmängden 40 frö/m² provats som radsådd med en konventionell såmaskin. Avkastningen ligger lägre vid radsådd än vid sådd av 40 frö/m² som bredsådd. Både utsädesmängd och radavstånd har en mycket liten inverkan på övriga egenskaper och de uppnådda skillnaderna är absolut inte statistiskt säkerställda.

Lönsamhetsberäkningar har gjorts där brutointäkten har minskats med kostnaden för utsädet. Högst nettointäkt har 60 frö/m² gett, mycket tätt följd av 40 frö/m², ett resultat som uppnås både 2012 och i tvåårssammanställningen. Den högsta utsädesmängden, 80 frö/m², skiljer sig högst betydligt i nettointäkt både från 60 och 40 frö/m². Radsådd med 40 frö/m² har lämnat ett likvärdigt netto som 80 frö/m² i den bredsådda varianten.

INLEDNING OCH BAKGRUND

Odlingen av åkerböna är återigen i ökande. Anledningen är främst ett önskemål från husdjursproducenter om ett inhemskt proteinfoder som förhoppningsvis kan ersätta soja i foderstaten. Åkerböna har i stort sett odlats på samma vis under de senaste fyrtio åren inom det konventionella jordbruket och det måste nog konstateras att mycket få insatser har gjorts för en utveckling

av odlingstekniken. Genom de försämrade möjligheterna till en effektiv kemisk ogräsbekämpning i åkerböna har intresset för radsådd ökat även hos konventionella odlare under senare år. Bakgrunden till denna försöksserie är därför att prova olika såtekniker av åkerböna.

Årets försöksplan återfinns i tabell 1. I denna försöksserie har utsädesmängden utgått från den vanligtvis rekommenderade utsädesmängden, 60 frö/m². Utöver 60 frö provas därefter även 80, 40 och 20 frö/m², allt som bredsått, samt 40 frö/m² som radsått med en konventionell såmaskin.

I lönsamhetsberäkningen är priser använda som varit förhärskande under 2012. Kostnaden för sådd ingår inte de ekonomiska beräkningarna eftersom de är likvärdiga oavsett såteknik.

Försöksledet med utsädesmängden 80 frö/m² har gett högst avkastning. Avkastningsskillnaden från 80 frö/m² mot de lägre utsädesmängderna är dock inte säker förrän vid 40 frö/m². Bästa ekonomiska nettoresultat uppvisar 60 frö/m² med 40 frö/m² strax därefter. En ytterligare höjning av utsädesmängden har inte varit ekonomiskt försvarbart under 2012. En ytterligare höjning av utsädesmängden leder också till tekniska svårigheter att hantera stora mängder utsäde som skall passera en såmaskins utmatningssystem, med ökad risk havrier som klart överhängande.

I tabell 3 redovisas resultatet sammanställt från de två inledande åren i försöksserien. Högst avkastning och högst nettointäkt har utsädesmängden 60 frö/m² resulterat i. I tvåårssammanställningen är utsädesets tusenkornvikt och grobarhet beaktat från de enskilda försöksplatserna, medan prissättningen är den som gällt under 2012.

Tabell 1. Odlingsteknik åkerbönor 2012. Utsäde

Led	Radavstånd	Grobara frö/m ²	tkv g	Grobarhet %	Utsädesmängd kg/ha	Utsädeskostnad	
						kr/ha	Skillnad kr/ha
D	Bredsädd	80	555	88	510	2 611	-655
C	Bredsädd	60	555	88	382	1 956	0
B	Bredsädd	40	555	88	255	1 306	650
A	Bredsädd	20	555	88	127	650	1 306
G	Radsädd	40	555	88	255	1 306	650

Radavstånd bredsädd: 13,5 cm Skåne, 12,5 cm Västergötland, C2 utsäde kr/kg 5,12

Radavstånd radsädd: 40,5 cm Skåne, 50,0 cm Västergötland, åkerböna kr/kg 2,20

Tabell 2. Odlingsteknik åkerbönor 2012. Avkastning

Radavstånd	Grobara frö/m ²	Avkastning						Intäkter		
		Tågarp M 524/12 kg/ha	Ödåkra M 522/12 kg/ha	Fleninge M 523/12 kg/ha	Vara R 716/12 kg/ha	Medel 4 försök 2012		Medel 4 försök		
						kg/ha	Relativtal	Brutto kr/ha	Netto* kr/ha	Relativtal
bredsädd	80	3 220	6 280	4 160	5 090	4 690	102	10 313	7 701	95
bredsädd	60	2 620	6 380	4 590	4 760	4 590	100	10 093	8 137	100
bredsädd	40	2 150	6 270	4 060	4 560	4 260	93	9 372	8 066	99
bredsädd	20	1 590	4 430	3 440	3 570	3 260	71	7 167	6 516	80
radsädd	40	1 950	5 720	3 700	4 000	3 840	84	8 454	7 148	88

LSD

420

* Nettointäkten beskriver bruttointäkten i kr/ha minskat med utsädeskostnaden.

Tabell 3. Odlingsteknik åkerbönor 2011 - 2012. Avkastning

Radavstånd	Grobara frö/m ²	Avkastning medel 8 försök		Intäkter Medel 8 försök		
		kg/ha	Relativtal	Brutto kr/ha	Netto* kr/ha	Relativtal
bredsädd	80	5 021	99	10 838	8 453	92
bredsädd	60	5 069	100	10 940	9 152	100
bredsädd	40	4 779	94	10 335	9 142	100
bredsädd	20	3 551	70	7 695	7 100	78
radsädd	40	4 317	85	9 358	8 166	89

LSD

300

* Nettointäkten beskriver bruttointäkten i kr/ha minskat med utsädeskostnaden.